

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Факультет менеджменту освіти та науки
Факультет філософської освіти і науки
Кафедра етики та естетики

Тези

**VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної
конференції
«Етико-естетична традиція у вітчизняній культурі»**

29 листопада 2018 року

Київ

Етико-естетична традиція у вітчизняній культурі: Тези VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, 29 листопада 2018 року. – К.: Кафедра етики та естетики НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Етико-естетична традиція у вітчизняній культурі».

Тематика конференції охоплює етичні та естетичні виміри суспільного буття, мистецько-культурних та освітніх процесів, питання філософії, культурології, дизайну.

© Кафедра етики та естетики НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018
© Автори тез, 2018

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЕТИКА.....10

Донецький національний університет імені Василя Стуса
(м. Вінниця)

Баклан Наталія

Правові та етичні аспекти проблеми толерантності

Науковий керівник: Попов В.Ю.

Гонтар Альона

Співвідношення політики і моралі у праці «Державець» Ніколо Макіавеллі

Науковий керівник: Попов В.Ю.

Короткова Єлизавета

Мораль та моральність за Г.В.Ф. Гегелем

Науковий керівник: Попов В.Ю.

Котець Яна

Етичні настанови в епістолярії Василя Стуса

Науковий керівник: Попов В.Ю.

Кравцов Михайло

Моральне вчення Рене Декарта

Науковий керівник: Попов В.Ю.

Суханова Анна

Етична рефлексія Сократа у філософсько-правовому контексті реальності

Науковий керівник: Попов В.Ю.

Швидка Олена

Етика любові Л. Фейєрбаха

Науковий керівник: Попов В.Ю.

Яковенко Діана

Етичні виміри в діяльності державного службовця

Науковий керівник: Попов В.Ю.

Київський університет імені Бориса Грінченка

Власова Діана

Обов'язок та відповідальність у практичній філософії Е. Канта

Науковий керівник: Овсянкін Л.А.

Романчук Вікторія

Професійна етика сучасного реабілітолога

Науковий керівник: Овсянкін Л.А.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Геращенко Олена

Добро і зло в міфічних уявленнях стародавніх слов'ян

Науковий керівник: Магеря О.П.

Дауді Аміна

Академічна доброчесність в уявленні студентів

Науковий керівник: Скрипнікова С.В.

Єфіменко Тетяна

Етичне виховання дошкільників засобом сюжетно-рольових ігор

Науковий керівник: Коннов О.Ф.

Зелений Георгій

Сенс і мета життя

Науковий керівник: Шульга Т. Ю.

Керусова Оксана, Міняйло Єлизавета

Суїцид та право вибору

Науковий керівник: Шульга Т. Ю.

Криворука Єлизавета

Інформаційний контент соціальних мереж в контексті морально-етичних норм

Науковий керівник: Коннов О.Ф.

Максименко Олександра

Чи справедлива смертна кара?

Науковий керівник: Шульга Т. Ю.

Мельникович Руслана, Ничипорук Наталія

Розуміння справедливості: опитування молоді та їх батьків

Науковий керівник: Шульга Т. Ю.

Меньшеніна Анна

Моральний прояв політики в епоху постмодерну: ціннісні засади

Науковий керівник: Бабкіна О.В.

Мішаков Тимофій

Вчинок як реалізація ідеї добра

Науковий керівник: Шульга Т. Ю.

Оправхата Людмила

Психологічні аспекти чайлдфрі

Науковий керівник: Шульга Т.Ю.

Курочка Наталія, Карпенко Тетяна, Поремська Анастасія

Чорна трансплантологія у інтернет-виданнях (спроба аналізу)

Науковий керівник: Шульга Т.Ю.

Чевельча Тетяна

Щастя як феномен етики та поняття у позитивній психології

Науковий керівник: Коннов О.Ф.

СЕКЦІЯ 2. ЕСТЕТИКА.....100

**Донецький національний університет імені Василя Стуса
(м. Вінниця)**

Гаврилюк Софія

Українські менталітетні риси та тематичне наповнення народного мистецтва

Науковий керівник: Білецький В.В.

Москалюк Юлія

Естетичні погляди в концепції І. Канта

Науковий керівник: Попов В.Ю.

Київський національний університет культури і мистецтв

Горянська Олена

Сучасна практика використання української етніки у створенні інтер'єрів готельних комплексів

Науковий керівник: Папета С.П.

Давидова Катерина

Вітальні листівки кінця XIX – початку XX століття: символи та образи
Науковий керівник: Крижанівський О.А.

Кондартюк Дарія

Розвиток спеціалізованих видань в контексті сучасної музичної культури
Науковий керівник: Папета С.П.

Пархоменко Марина

Стилістична єдність як основа гармонії в дизайні інтер'єрів та екстер'єрів житлових будинків
Науковий керівник: Швець І.В.

Печенюк Ірина

Формування концепції японської стилістики сучасного інтер'єру України в умовах глобалізації
Науковий керівник: Яремчук О.М.

Київський університет імені Бориса Грінченка

Тамашук Ян

Авангард у творчості Д.І. Хармса
Науковий керівник: Ковальчук Н.Д.

Цапенко Дмитро

Феномен шляху у фільмі Андрія Тарковського «Сталкер»
Науковий керівник: Ковальчук Н.Д.

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Брусенська Оксана

Абстрактна лексика на позначення етико-естетичних понять у сучасній українській мові
Науковий керівник: Сіроштан Т.В.

Гур'єва Тетяна

Етико-естетичні аспекти функціонування абстрактної лексики в сучасній українській малій прозі
Науковий керівник: Сіроштан Т.В.

Данильченко Альона

Оксана Забужко як сучасний митець (естетичні смаки і вподобання на мовному рівні)
Науковий керівник: Єрмоленко С.І.

Стовбур Вікторія

Фонетика в загальноосвітніх навчальних закладах з естетичного погляду

Науковий керівник: Єрмоленко С.І.

Шевчик Ганна

Естетичні смаки учнів 5 класу на уроках фонетики

Науковий керівник: Єрмоленко С.І.

**Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича**

Дуплава Олена

Особливості та специфіка художньої реалізації стріт-арту в міському просторі

Науковий керівник: Чикарькова М.Ю.

**Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова**

Колтишева Ганна

Естетична цінність парків у місті

Науковий керівник: Бут Н.К.

Крагель Каріна

«Рамка» потворного, прекрасного, красивого, цікавого та візерунки картин

Науковий керівник: Коннов О.Ф.

Мельниченко Олег

Філософсько-естетичні аспекти творчості групи Rammstein

Науковий керівник: Лобанчук О.А.

СЕКЦІЯ 3. ПЕДАГОГІКА. ФІЛОСОФІЯ. КУЛЬТУРА.....175

**ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
(м. Слов'янськ)**

Довгоспинний Ярослав

Національно-патріотичне виховання в умовах спеціального дошкільного закладу

Науковий керівник: Омельченко М.С.

**Донецький національний університет імені Василя Стуса
(м. Вінниця)**

Труфанова А.О.

Становлення поняття емоційного інтелекту в зарубіжній науковій літературі

Науковий керівник: Васюк К.М.

Київський університет імені Бориса Грінченка

Мілютіна Наталія

Конструкти «жінка» та «чоловік» у феміністичній теорії В. Брайсон

Науковий керівник: Купрій Т.Г.

Олексієнко Георгій

Проблеми кіберетики у сучасному глобалізованому світі

Науковий керівник: Овсянкіна Л.А.

Растівський Ігор

Нігілізм як філософська концепція у контексті цивілізаційних викликів

Науковий керівник: Купрій Т.Г.

Слободяник Катерина

Філософський аналіз концепції «друг» / «ворог» К. Шмітта в контексті «інформаційної війни»

Науковий керівник: Купрій Т.Г.

**Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича**

Козачук Наталія

Проблема трактування гендерного дисплею в сучасній культурологічній думці

Науковий керівник: Чікарькова М.Ю.

Кульбабська Мар'яна

Феміністські тенденції в українському літературному просторі кінця XIX-XX століть

Науковий керівник: Горохолінська І.В.

Лазоревич Ірина

**Динаміка сакрального у драмах «буденного»
(на ґрунті аналізу збірки поезій Сергія Жадана «Антенa»)**

Науковий керівник: Бродецький О.Є.

**Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова**

Грушецька Вікторія

Особливості репертуару сучасних вуличних музикантів Києва

Науковий керівник: Покотило К.М.

Колтишева Ганна

Естетичні педагогічні прийоми Василя Сухомлинського

Науковий керівник: Бут Н.

Ревуцька Лілія

Співпраця ДНЗ та родини дошкільника

Науковий керівник: Коннов О.Ф.

3. Словник української мови : в 11 т. / уклад. І. К. Білодід та ін. Київ : Наукова думка, 1970–1980. Т. 1–11.

4. Тома Н. М. Семантико-стилістичні параметри функціонування абстрактної лексики у творах Петра Могили : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2011. 227 с.

5. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 416 с.

6. Філософський енциклопедичний словник / гол. редколегії В. І. Шинкарук. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

Філологічний факультет

Гур'єва Т.А.

Науковий керівник: Сіроштан Т.В.

ЕТИКО-ЕСТЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АБСТРАКТНОЇ ЛЕКСИКИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МАЛІЙ ПРОЗІ

Абстрактна лексика становить вагомий шар словникового складу сучасної української мови. Це іменники, які називають поняття, що не мають реального втілення, тобто вказують на стан, почуття, процес, якість, риси характеру, різні вияви інтелектуального рівня людини, відносини між особами, народами, особливості етикету, є науковими та виробничими термінами тощо [9, с. 7–8]. Значну кількість таких слів утворюють іменники на позначення етико-естетичних понять. Твори малої прози часто містять філософські ідеї, елементи дидактично-моралізаторського характеру, висвітлюють поняття “красивого”, “потворного”, “доброго”, “поганого”, “образного”, “типового”, тому можуть слугувати джерелом вивчення етико-естетичних аспектів функціонування абстрактної лексики, що становить мету нашого дослідження.

Абстракти на позначення стосунків між людьми часто трапляються в обстежених творах: *нехай буде зламана між нами дружба. Віднині між нами – сама помста і ворожнеча* [11, с. 351]; *Поміж мною і ним зав'язалась дружба*

[7, с. 594]; *Відчай суперництва між Аїдою та Амнеріс* [13, с. 176].

Чимало уваги автори приділяють внутрішньому світу персонажів, тому назви почуттів є доволі поширеними в аналізованих творах, наприклад: *Дарина перехрестилася; але вже зникло недавнє почуття чистоти й захоплення, а очі мимоволі від образу до козака перестрибували* [11, с. 355]; *даремно намагається налаштувати себе Дарина: нема в серці ненависті, нема...* [11, с. 358]; *Проте в її гордих словах мимоволі звучав жаль* [11, с. 359]; *Посміявся Громика з цієї гордині* [11, с. 365]; *Але в тій зажурі є щось безкінечно світле й щире* [13, с. 152]. Вдало дібрані епітети підкреслюють значення таких іменників: *чорна невдячність, невтішна скарга, безмежний жаль, люта ненависть* тощо. Метафоричне вживання цих слів створює в уяві читачів яскраві образи, наприклад: *Закручена промова дихала щирістю* [11, с. 367]; *Мною заволодів такий жах, що світ видався киплячою смолою* [5, с. 603]; *В мені закипіла лютя* [10, с. 583]. Інколи письменники вдало використовують персоніфікацію для створення живого уявлення про певні почуття: *злобливість принесла багато жертв і вже нарешті наситилася* [11, с. 367].

Абстрактні найменування на позначення морально-етичних понять часто стають основою метафор, наприклад: *чорна заздрість плазом забирається в серце* [11, с. 350]; *Чи в благочестії пробувають чужоземці?* [11, с. 357]; *хто чарки лічить, той добра не зичить* [11, с. 358]; *палко молилася, щоби замість зла в татовому серці посіявся мир* [11, с. 366]; *Між нами не було ніяких таємниць, тільки правда...* [7, с. 594]; *Але то, звісно, було неправдою* [13, с. 142]; *наше місто... в самій своїй основі зоріло цитаделлю духовності* [13, с. 170].

Окремі іменники з абстрактною семантикою позначають особливості поведінки, вчинків героїв: *Правда, панове: король без грошей, магнати свавілля чинять, люди вбогі скаржаться...* [11, с. 357]; *примушувати втратити самовладання і підхоплювати небезпечну гру* [3, с. 65]; *від надмірного самоаналізу й самозаглиблення можна просто збожеволіти* [2, с. 109]; *Софія спокійно сприймає трудоволізм Фабіо* [6, с. 133]; *Релігійність* –

частина нашої свідомості [13, с. 170]; колишнього витурили з релігійного коледжу за **блюзнірство** [8, с. 147].

Часто за допомогою абстрактів створюються яскраві образи навколишнього середовища: *Навіть дощ на відкритій терасі ресторану із **полисками** на бруківці* [1, с. 30]; *Але минає весна із **цвітінням** терпких вишень...* [3, с. 44]; ***м'якість** і **округлість** ліній у потрібних місцях* [3, с. 60]; ***ошатність** у моїй кухні та й у всій квартирі така, що аж хочеться тут залишитися жити* [4, с. 118]; *дами з хутром на плечах демонстрували **витонченість** і **красу*** [13, с. 146]; *Принаймні, мені цей колір говорив про **елегантність*** [13, с. 168].

Слухові образи в уяві читача також часто допомагають створити абстрактні іменники, наприклад: *Кімнату наповнювали запах нагрітих сонцем трав та **хрускіт** зерен у жорнах. За віковими стінами бив годинник на міській ратуші, звуки лунали стишено, з масним **шурхотінням**, наче хтось торкався грубої струни на контрабасі* [1, с. 12–13]; *під пронизливий **скрегіт** іржавих петель вийшов на сонце* [1, с. 14]; *до нього вже наближались **сюрчання** свистка жандарма та **вереск** жінки* [1, с. 19]; *На кілька днів запала **тиша*** [2, с. 90]; ***дріботіння** дощу по віконній шибі* [4, с. 110]; *Раптом прокидається **бурчанням** домашній телефон* [4, с. 118]; *захотілося втекти від міського **гамору*** [6, с. 125].

Чимало абстрактних найменувань називають різноманітні наукові поняття і терміни з мовознавства, літературознавства, музики та інших видів науки й мистецтва, наприклад: *Бо тут атінальдо – це і **коляда**, і той дарунок, що його треба обов'язково на **Різдво** дати всім добре знайомим і мало знайомим* [12, с. 564]; *Всякі думки, всякі **легенди** прокидаються в моїй душі* [12, с. 565]; *її статті вражають високим рівнем **аналітики*** [2, с. 86]; *Про **модернізм**, новий український **авангард** у живописі, про, власне, головну твою гордість – авторську **виставку*** [4, с. 112]; *це буде той клятий **сюрреалізм*** [4, с. 113]; *Таких **панегіриків** моя кухня від тебе ще не чула* [4, с. 117]; *Щось у нім від **готики**, а щось від **бароко*** [13, с. 160].

В окремих випадках передати почуття персонажів, створити певну атмосферу письменникам допомагає нагромадження абстрактних іменників з різноманітною семантикою в одному реченні, наприклад: *З'ясування стосунків, взаємні обвинувачення, траскання дверима, демонстративна поведінка, намагання щось пояснити і залагодити в надії на те, що родину все ж таки вдасться зберегти, а ще гордість та почуття власної гідності, які не дозволяють опускатися до дріб'язкових та гидких сцен, проте родину все одно не вдається врятувати, бо, власне, рятувати вже й нічого* [3, с. 47].

Отже, прозові твори сучасних українських авторів висвітлюють окремі етико-естетичні аспекти сьогодення. Значну роль при цьому відіграють абстрактні найменування, що позначають назви почуттів, особливості поведінки людини, риси її характеру, а також використовуються в змалюванні автором навколишнього середовища. Створити яскраві образи в уяві читача, вплинути на його свідомість письменникам допомагають епітети, метафори та інші художні засоби.

Література:

1. Вдовиченко Г. Ймовірність дощу нуль відсотків. *Львів. Кава. Любов : збірка / укл. і передм. Н. Нікалео.* Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. С. 7–31.
2. Гранецька В. Абонентська скринька. *Львів. Кава. Любов : збірка / укл. і передм. Н. Нікалео.* Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. С. 75–109.
3. Гурницька Н. Передчуття. *Львів. Кава. Любов : збірка / укл. і передм. Н. Нікалео.* Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. С. 32–74.
4. Корній Дара. Муза плакала. *Львів. Кава. Любов : збірка / укл. і передм. Н. Нікалео.* Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. С. 110–122.
5. Мулик-Луцик Ю. Жах. *Антологія української фантастики XIX–XX ст. / уклад. і передм. Ю. П. Винничука.* Харків : Фоліо, 2017. С. 600–603.

6. Олендїй Леся. Італійський нащадок. *Львів. Кава. Любов : збірка / укл. і передм. Н. Нікалео.* Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. С. 123–139.
7. Ольшенко-Вільха С. Рудий кіт. *Антологія української фантастики XIX–XX ст. / уклад. і передм. Ю. П. Винничука.* Харків : Фоліо, 2017. С. 590–596.
8. Пиркало С. Життя. Цілувати. *Декамерон. 10 українських прозаїків останніх десяти років : збірка / укладання та післямова С. Жадана.* Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. С. 145–211.
9. Полюга Л. М. Абстрактна лексика. *Українська мова : енциклопедія.* Київ : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 7–8.
10. Середяк Ю. Несамовитий знак. *Антологія української фантастики XIX–XX ст. / уклад. і передм. Ю. П. Винничука.* Харків : Фоліо, 2017. С. 579–584.
11. Старицька-Черняхівська Л. Жива могила. *Українська легенда. Антологія української фантастики XIX–XX ст. / уклад. і передм. Ю. П. Винничука.* Харків : Фоліо, 2017. С. 349–384.
12. Стаховський Л. Потойбічне. *Антологія української фантастики XIX–XX ст. / уклад. і передм. Ю. П. Винничука.* Харків : Фоліо, 2017. С. 563–572.
13. Хомин І. Мрія про Леополіс. *Львів. Кава. Любов : збірка / укл. і передм. Н. Нікалео.* Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. С. 140–195.

Філологічний факультет

Данильченко А.О.

Науковий керівник: Єрмоленко С.І.

ОКСАНА ЗАБУЖКО ЯК СУЧАСНИЙ МИТЕЦЬ (ЕСТЕТИЧНІ СМАКИ І ВПОДОБАННЯ НА МОВНОМУ РІВНІ)

Оксана Забужко – інтелектуалка і естетка, у якої ставлення до *слова* чисто